

2/190
4574-3859

T.B.M.M.
DEMOKRATİK TOPLUM PARTİSİ
Grup Başkanlığı
Sayı : 151
Tarih: 12.03.2008

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞI'NA

Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü'nde Değişiklik Yapılması Hakkında İçtüzük Teklifi ve gerekçesi ektedir.

Gereğini arz ederim.

Fatma KURTULAN
Van Milletvekili
DTP Grup Başkanvekili

T.C. MİLLET MECLİSİ	
Tarih: 12.03.2008	
Konu: Anayasa	
20 Mart 2008 2/190	
Kli: Klemi	
BAŞKAN	

GENEL GEREKÇE

Ülkemizde; kadınların, Cumhuriyetin kuruluşundan bu yana kazandığı haklar, somut anlamada hayata geçirilememiştir. Türkiye’de geleneklerin ve törelerin toplum üzerindeki mevcut hakimiyeti dikkate alındığında , yasalarla uygulama arasında farklılık sürdürükçe kadının bu haklardan yararlanması mümkün olmayacaktır. 2007 BM toplumsal cinsiyet eşitsizliği raporunda, Türkiye’nin geçmiş yıllara göre daha alt sıralarda yer alması, Türkiye’de kadınların hala geleneksel değerlerle aile içi rolleriyle tanımlandığını gösteriyor. Yeni Anayasa Taslağında,Anayasa’nın 10.maddesindeki “Kadın erkek eşittir. Devlet bu eşitliği sağlamakla yükümlüdür” ibaresi değiştirilerek; kadın, yasada korunmaya muhtaç kesim olarak gösterilmiştir. Defalarca teklif edilmesine rağmen, parlamentoda oluşturulması gereken Kadın-Erkek Eşitliği Komisyonu oluşturulmamıştır. Oysa gelişmiş ülkeler, kadın-erkek eşitliğini bir politika olarak kendi hükümet programlarına almışlar ve istikrarlı bir şekilde uygulamaktadırlar. Söz konusu ülkelerin kadın hakları ve toplumsal cinsiyet eşitliği konusunda çok ileride olmaları, kadının sosyal ve ekonomik alanda nerdeyse erkekle eşit koşullara sahip olması ve bu konuda toplumsal bir bilincin yerleşmiş olmasına rağmen parlamentolarında bir birim oluşturma ihtiyacı duymuş olmaları, Türkiye için bir Kadın-Erkek Eşitliği Komisyonu kurulmasının ne kadar vazgeçilmez olduğu daha iyi anlaşılacaktır..

Dünyada kadın-erkek eşitliği konusundaki düzenlemeler, yasal dayanaklarını ve çerçevelerini Birleşmiş Milletler, Avrupa Konseyi ve Avrupa Birliği çatıları altında yapılan düzenlemelerden almışlardır. Toplumsal cinsiyet eşitliği konusunda önemli mesafe almış ülkeler bu mevzuatlardaki düzenlemeleri ülkelerinde eş zamanlı olarak uygulamakta ve yasalarında gerekli . görülen değişiklikleri eksiksiz yapmaktadırlar. Avrupa Birliği Parlamentosu bünyesinde Kadın Hakları ve Kadın-Erkek Eşitliği Komisyonu daimi bir komisyon olarak görev yapmaktadır. Almanya Parlamentosu Üst Meclisinde Kadın ve Gençlik Komisyonu kurulmuş olup bu komisyon, genel fırsat eşitliği politikası, kadın-erkek eşitliğinin ana politikalara yerleştirme, iş yerine fırsat eşitliği gibi belirli konuları incelemektedir.Avusturya Parlamentosu Temsilciler Meclisindeki Eşit Haklar/Eşit Muamele Komisyonu bulunmaktadır.Söz konusu Komisyon, kadınların statüsünü ilgilendiren yasa önerilerini ele almakta, yasaların ve yürütmenin uygulamalarının Eşit Muamele Yasasına uygunluğunu izlemektedir. Bosna-Hersek’te, Kadın-Erkek Komisyonu Temsilciler Meclisindeki komisyonlardan biri olarak kurulmuş olup, kadın statüsünün geliştirilmesi ile ilgili olarak mütalaa etmek ve tartışmak bu komisyonun görevleri arasındadır. Hırvatistan Parlamentosunda Kadın-Erkek Eşitliği Komisyonu bulunmakta ve görevlerinden biri uluslararası belgelerin imzalanmasını teşvik etmek ve bunların uygulanmasını takip etmektir. İsrail Parlamentosunda Kadın Statüsünün İlerletilmesi Komisyonu’nun başlıca görevi, kadının statüsünün ve eşitliğinin ilerletilmesi, tüm alanlarda cinsiyet ya da cinsel tercihler sebebiyle ayrımcılığın önlenmesi, ekonomik eksikliklerin azaltılması gibi konularda teklif ve tasarıları kabul ya da reddedilmelerinden önce görüşmektir. Saydığımız ülkeler arasında Türkiye nerdeyse hepsinden daha çok kadın nüfusa sahip olmasına rağmen parlamentoda en az kadın temsilinin bulunduğu ülke konumundadır. 349 sandalyeli İsveç Parlamentosu’nda 165.200 sandalyeli Finlandiya Parlamentosu’nda 84. 150 sandalyeli Hollanda Parlamentosu’nda 55 .614 sandalyeli Alman Parlamentosu’nda 194 kadın parlamenter bulunmaktadır. İsveç, parlamentosunda 21 bakandan 11’i kadın. İspanya Parlamentosunda 16 bakandan 8’i kadın ve Avusturya Parlamentosunda 12 bakandan 6’sı kadındır.. Türkiye ise

yalnızca bir kadın bakanla son sıralarda yer almaktadır. Türkiye’de ülke nüfusunun yarısı kadın olmasına rağmen mecliste temsil edilme oranı % 9.1 olup 142 ülke arasında 108. sırada yer almaktadır. Kabinede temsil edilme oranı ise % 4.2 ile Türkiye 105 ülke arasında 89. sıradadır. Türkiye’nin gerisinde yer alan ülkelerin özelliğine bakıldığında çoğunluğunun Arap Ülkeleri olduğu görülmektedir. Diğer taraftan bir çok ülke ulusal meclisinde kadın temsiliyetinin yeterli düzeyde olması için kota uygulaması mevcut olup bu uygulama Anayasa veya yasalarında da yer bulmuştur. Bu uygulamanın en bariz örneği geri kalmışlıkta en son sıralarda yer alan Afrika Kıtası Ülkelerinden Ruanda’daki %30 kadın kotasının olmasıdır. Bu ülkenin Ulusal Meclisinde hemen hemen % 48 oranla Kadın temsiliyeti bulunmaktadır.

Diğer taraftan Kamu’da idareci Kadın sayısına bakıldığında şu an Kadın Vali olmadığı, 3225 Belediye Başkanından, yalnızca 18 kadın belediye başkanı ,850 Kaymakamdan yalnızca 14 kadın kaymakam olduğu ve diğer alanlarda da yok denecek kadar az kadın yönetici olduğu da acı bir gerçektir.

1985 yılında Türkiye’nin imzalamış olduğu BM Kadına Karşı Her Türlü Ayrımcılığın Önlenmesi Sözleşmesi (CEDAW) ile mevcut durumu değiştirmeye yönelik ahlaki ve siyasi bir taahhüt altına girmiş durumdadır. Türkiye’nin CEDAW’da taahhüt ettikleri hususlar şunlardır;

- Kadınların ekonomik bağımsızlığını yaygınlaştırmak, bu amaçla kadınların kaynaklara, istihdama, uygun çalışma koşullarına, piyasalara ve ticarete eşit şekilde ulaşmalarını kolaylaştırmak.
- Kadınların iş bulabilmelerine yönelik eğitim, bilgi ve teknolojiye ulaşmalarını sağlamak.
- Mesleki ayırım ve çalışma hayatında, ücret dahil her türlü ayrımcılığı ortadan kaldırmak.
- Kadın ve erkekler için aile sorumlulukları ve çalışma hayatının uyumlu olmasını yaygınlaştırmak.
- Bu amaçla, sosyal eşitliği engelleyen kalıplaşmış ön yargıların yok edilmesi için halkı bilgilendirmek, gerekirse Devlet olarak 'Kota' gibi geçici özel tedbirler almak.
- Kadın yoksulluğunu azaltmak.
- Kadınların çalışma hayatında ilerlemesi ve karar veren yönetici mevkilere gelmesinin önünde ki engelleri kaldırmak.
- Kadınların her düzeyde yetki ve karar alma sürecine katılımını sağlamak.

Anılan bu taahhütlerin yerine getirilmesi için TBMM’de Kadın- Erkek Eşitliği Komisyonunun kurulması bir gerekliliktir.

1995’te gerçekleştirilen 4. Dünya Kadın Konferansında Türkiye’nin de aralarında bulunduğu 183 ülke 38 maddelik Pekin Deklarasyonuna imzalamışlardır. Deklarasyonda, Hükümetlerin ve toplumun diğer aktörlerinin politika ve programlarını oluştururken “Toplumsal Cinsiyet Eşitliği” bakış açısı ile davranmaları gereği ve bunun için kararlarını almadan önce kadın ve erkeklerin bu kararlardan nasıl etkileneceklerini analiz etmeleri konusu Eylem Platformunda kabul edilmiştir. Hükümetler ve diğer aktörler kadına yönelik şiddeti ele alırken, bütün politika ve programlara cinsiyete dayalı bir bakış açısını ana görüş olarak yerleştirmek amacıyla faal bir politika izlemeleri gerektiği de maddelerde vurgulanmış ve Türkiye bu düzenlemeleri taahhüt etmiştir. Türkiye imzaladığı İLO Sözleşmesi ile iç mevzuatını o sözleşmeye uyumlu hale getirme yükümlülüğü altına girmiştir. Türkiye tarafından imzalanan Roma Anlaşması ve iş yasalarıyla ilgili kabul edilen yasalar iç

mevzuatta değişiklik yapılmadığı için uygulama alanı yaratılamamıştır. Son, AB tarafından onaylanan Katılım Ortaklığı Belgesinde de kadın haklarından bahsedilmiş ve toplumsal cinsiyet eşitsizliğinin ortadan kaldırılmasına yönelik yasal mevzuatların oluşturulması ve uygulanması AB üyeliğinde en önemli kriterler arasında yerini almış olmasına rağmen Türkiye bu alanda somut adımlar atamamıştır.

Ayrıca, .Çocuk ve Kadınlara Yönelik Şiddet Hareketleriyle Töre ve Namus Cinayetlerinin Önlenmesi İçin Alınacak Tedbirler ilgili olan ve içeriğinde “...Kadın ve çocuklara yönelik şiddet insanlığın gündemindeki yerini korumaktadır. Bu tür şiddetin en acımasız biçimi kamuoyunda ‘töre cinayeti’ olarak tanımlanan kadına yönelik öldürme olaylarıdır...” ibarelerinin yer aldığı 2006/17 Başbakanlık Genelgesinin ne zaman uygulanacağı da belirsizliğini korumaktadır.

Bütün bunlar cinsiyet eşitsizliğinin giderilmesinin hükümet programına alınmasını ve acil eylem planı oluşturulmasını kaçınılmaz kılıyor. Türkiye’de hala bir ‘eşitlik çerçevesi yasası’ oluşturulamamış olması, bu konuda ki çalışmaların çok yetersiz olduğunu gösteriyor. Oluşturulacak Kadın-Erkek Eşitliği komisyonu, cinsiyet eşitsizliğini içeren tüm yasaları Uluslararası Sözleşmelere uyumlu hale getirecek ve bunu fiiliyatta uygulanması için gereken çalışmaları yürütecektir.

MADDE GEREKÇELERİ

Madde 1. Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü'nün 20. Maddesinde yer alan Türkiye Büyük Millet Meclisi Komisyonlarına 17. Komisyon olarak "Kadın-Erkek Eşitliği Komisyonu" kurulması öngörülmektedir. Böylece Kadınların sosyal, ekonomik ve siyasal alanlara katılımını sağlamak, bu alanda kadın-erkek eşitliğini gözetmeye yönelik düzenlemeler yapmak ve sosyal destek oluşturmak ve bu doğrultuda görev yapmak üzere kurulan bu komisyon önemli bir eksikliği gidermiş olacaktır.

Madde 2. Anayasanın 95.maddesinin ikinci fıkrası 'iç tüzük hükümleri siyasi parti grupları meclisin bütün faaliyetlerine üye sayısı oranında katılmalarını sağlayacak yolda düzenler hükmünü içermektedir. İçtüzüğü'nün 21. Maddesinin 3. bendinden sonra gelmek üzere "Kadın-Erkek Eşitliği Komisyonu için Siyasi Parti Grupları tarafından bildirilen isimlerin yarısından bir fazlasının kadın olması zorunludur." bendi ile Kadın çoğunluğunu sağlamak ve böylece bu komisyon çalışmalarının amacına ulaşmasını hedeflemektedir.

Madde 3. Yürürlük maddesidir.

Madde 4. Yürütme maddesidir.

2
1
3
4
5
6
7
8
9
10

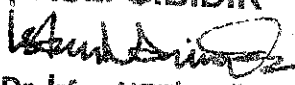
TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ İÇTÜZÜĞÜNDE DEĞİŞİKLİK YAPILMASI HAKKINDA İÇTÜZÜK TEKLİFİ

Madde 1. 5/3/1973 Tarihli ve 584 Karar numaralı Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü'nün 20'nci Maddesinin birinci fıkrasına aşağıdaki bent eklenmiştir.
"17. Kadın -Erkek Eşitliği Komisyonu."

Madde 2. Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü'nün 21'nci Maddesinin 3'ncü fıkrasından sonra gelmek üzere aşağıdaki fıkra eklenmiştir.
"Kadın-Erkek Eşitliği Komisyonu için Siyasi Parti Grupları tarafından bildirilen isimlerin yarısından bir fazlasının kadın olması zorunludur."

Madde 3.Bu İçtüzük hükümleri yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Madde 4.Bu İçtüzük hükümleri Türkiye Büyük Millet Meclisi tarafından yürütülür.

ASLI GIBİDİR

Dr. İrfan NEZİROĞLU
Kanunlar ve Kararlar Müdürü